

Fylkesmannen i Hordaland

Saksbehandler, innvalgstelefon
Elnaz Golshany, 5557 2046330
Anniken Friis, 5557 2323
Olav Overvoll, 5557 2315

Vår dato
10.09.2012
Deres dato

Vår referanse
2012/6149 561
Deres referanse
NVE 201001799-5 ki/baso

NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Høringsuttalelse til søknad om bygging av Kvanndalselva kraftverk i Etne kommune

Fylkesmannen mener at sumvirkningene av det omsøkte prosjektet og andre kraftutbyggingsprosjekter i området må vurderes. De biologiske- og landskapsmessige verdiene og friluftsinnteressene må ivaretas gjennom konsesjonsvilkårene. Etter vår mening kan kraftverket ikke realiseres dersom etablering av nytt høyspenningsnett uteblir.

Vi viser til brev fra NVE datert 3. mai 2012 hvor Fylkesmannen blir bedt om å vurdere søknaden om konsesjon fra Småkraft AS. Etter avtale med NVE er svarfristen satt til 10. september 2012.

Kvanndalselva kraftverk er planlagt å bygges på nordsiden av Åkrafjorden, om lag 4,5 km øst for Åkra. Utbygger ønsker å utnytte fallet i Kvanndalselva mellom kote 170 og kote 5. Kraftverket vil ligge ved fjorden på kote 5. Hoveddataene for prosjektet er vist i tabellen under.

Prosjektdata	Hovedinntak
Installert effekt, ca. maks turbin (MW)	1,55
Produksjon årlig middel (GWh)	5,18
Bruktid (timer)	3380
Utbyggingskostnad (mill.kr)	16,8
Utbyggingspris (kr/kWh)	3,42
Alminnelig lavvannføring (l/s)	22
Q ₉₅ sommer (1/5-30/9) (l/s)	64
Q ₉₅ vinter (1/10-30/4) (l/s)	17
Minstevannføring (= alm. lavvannføring)	22
Slukeemne maks/min (l/s)	1074/54
Inntak (m.o.h)	170
Avløp (m.o.h)	5
Vannvei i nedgravd rør (m)	900
Veibygging	30 m fra kai til kraftstasjon (permanent) Fra kraftstasjon til inntak (midlertidig anleggsvei som senere skal benyttes til tilsyn)
Nettilknytning, jordkabel (m)	50

Nettilknytning

Et nytt 22 kV høyspenningsnett og et 66/20 kV koblingsanlegg må etableres før kraftverket kan kobles til nettet. Før dette er etablert kan heller ingen kraftverk av den omsøkte typen kobles til.

Redusert vannføring

En del av vannressursene i nedbørsfeltet er allerede overført til kraftanlegg (et annet vassdrag), fra Kvanndalsvatn til nabovassdrag i nord. Dette tilsvarer 3,49 km² av det naturlige nedbørsfeltet.

Bakgrunnen for vår vurdering

Fylkesmannens uttalelse til konsesjonssøknaden er vurdert ut ifra naturmangfoldlovens formål om at *naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geografiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern*, jf. § 1.

Så langt vi kan se er undersøkelsene av biologisk mangfold utført i tråd med NVE-veileder 3/2009¹, men vi påpeker en del mangler i form av fravær av beskrivelser og kartfesting av aktuelle naturverdier og hjelpeanlegg i tiltaksområdet, jf. avsnittet biologisk mangfold og landskap i dette brevet. Likevel mener vi at dokumentasjonen og vurderingene i søknaden gir oss nok grunnlag til å gjøre en totalvurdering av saken.

Konsesjonssøknaden er vurdert ut ifra hensyn til de fagfelt hvor FM har et særansvar og etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven. Kun aktuelle konfliktområder er omtalt.

Biologisk mangfold

Vannkraftverket er planlagt i et område med skog og gjengroende kulturmark. I øvre del er det blandingsskog med bjørk og/eller furu som dominerende treslag, mens det lenger sør kommer inn edelløvskog med ask og lind. Håland og Hult (2012) nevner også eik og alm.

Kulturmarksområdet består blant annet av slåttemark/beitemark i gjengroingsfase og en hagemark eller høstingsskog med ask og lind. Det ligger også to naturtypelokaliteter i influensområdet for tiltaket, begge er vurdert som viktige (B-verdi) etter metodikken i DN-håndbok 13. Den ene er en bekkekløft som omfatter nedre del av elven med kantsoner, og strekker seg fra elveosen og ca. 400 m nordover. Den andre lokaliteten er en høstingsskog/hagemark som omfatter nedre del av innmarken på det nedlagte gårdsbruket.

Bortsett fra de rødlistede, men relativt vanlige edelløvtrærne ask og alm, begge nær truet – NT, er det registrert to rødlistearter i området: Lavarten *Thelopsis rubella* (sårbar – VU) som er knyttet til eldre edelløvtrær, ofte styvingstrær, og flommose *Hyocomium armoricum* (VU) som er knyttet til rennende vann (flommose nevnes i Håland og Hult (2012)), trolig er den funnet og bestemt av Karl Johan Grimstad, men er ikke oppgitt som rødlistet. Nøyaktig funnsted er heller ikke oppgitt). Av elvetilknyttede fuglearter er vintererle oppgitt som sannsynlig hekkefugl.

¹ Kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk (1-10 MW), revidert utgave-3/2009

Den allerede reduserte vannføringen i nedbørsfeltet (jf. avsnittet redusert vannføring i dette brevet), fører til at den foreslåtte vannkraftutbyggingen blir en tilleggskonsekvens til (ukjente) konsekvenser som allerede har funnet sted etter den første vannføringen. Tiltaket vil føre til kraftig reduksjon i vannføringen i elven, noe som vil kunne være negativt for rødlistearten flommose, som vokser i og ved vannstrengen. Selv om populasjonsstørrelsen nok blir redusert, vil den likevel trolig klare seg med den planlagte minstevannføringen på normal lavvannføring. Den registrerte bekkekløften vil trolig også beholde sin verdi, selv om tiltaket skulle bli gjennomført.

Når det gjelder naturtypelokaliteten med høstingsskog/hagemark, vil denne kunne bli berørt av rørgatetraseen. Det er ikke funnet spesielle verdier knyttet til engsamfunnet her. I tillegg er disse i gjengroing. Dersom rørgaten blir lagt gjennom området med gamle trær, vil dette kunne skade forekomsten av rødlistearten *Thelopsis rubella*. Trærne er heller ikke godt undersøkt, og potensialet for flere rødlistearter er til stede.

Landskap

Vassdraget har lav synlighet og liten influens, men likevel vil tiltaket påvirke landskapsbildet noe nord for Åkrafjorden. Ifølge *Fylkesplan for små vannkraft i Hordaland (2009-2021)*, er deler av Åkrafjorden uten fast veiforbindelse og fjordlandskapet er lite preget av nyere tids inngrep. I dette området finnes det også inngrepsfrie arealer fra fjord til fjell med stor verdi. Det er viktig at et eventuelt kraftverk med hjelpeanlegg, bygges med minst mulig inngrep i naturen og at det i størst mulig grad benyttes miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, jf. naturmangfoldloven § 12.

Ny permanent anleggsvei er planlagt fra kaien til kraftstasjonen. I tillegg nevnes det et behov for en midlertidig anleggsvei (som senere skal benyttes til tilsyn) fra kraftstasjonen og opp til inntaket. Veiene er ikke visualisert eller utfyllende omtalt i søknaden, bare vist som en linje på kartet. Oppgradering av allerede eksisterende kai nevnes også uten videre beskrivelse enn en markering på kartet. Disse arealinngrepene bør omtales utfyllende, særlig gjelder dette tiltak i strandsonen.

I prinsippet mener vi anleggsarbeidet bør kunne driftes uten motorisert ferdsel, så langt dette lar seg gjøre.

Samlet belastning

Det aktuelle fjordsystemet er under sterkt press for utbygging av vannkraftverk. Flere søknader ligger til behandling og noen småkraftverk er alt utbygd. Dette skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. NVE bør derfor se på helhetsbildet av slike inngrep i området nord og sør for Åkrafjorden.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at sumvirkningene av det omsøkte prosjektet og andre kraftutbyggingsprosjekter i området må vurderes. De biologiske- og landskapsmessige verdiene og friluftsinteressene må ivaretas gjennom konsesjonsvilkårene. Vi tilrår også at rørgatetraseen legges utenfor området med konsentrasjon av styvingstrær. Det må lages detaljplaner som visualiserer arealinngrepene. Etter vår mening kan kraftverket ikke realiseres dersom etablering av nytt høyspenningsnett uteblir.

Med hilsen

Sissel Storebø
fung. seksjonssjef

Elnaz Golshany
overingeniør

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.

Kopi til:

Direktoratet for naturforvaltning (DN)	Postboks 5672 Sluppen	7485	Trondheim
Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	Bergen
Naturvernforbundet	Postboks 1201	5811	BERGEN
Etne kommune	Postboks 54	5591	ETNE
FRIFO	Nedre Slottsgt. 25	0157	OSLO
Småkraft AS	Postboks 7050	5020	BERGEN